

ZAGROŻENIA PŁYNĄCE Z TOKSYCZNEJ WYSOKO
PRZETWORZONEJ ŻYWNOŚCI
I ALERGENY W POŻYWIENIU
mgr inż. Dorota Łapa

Konferencja ZdrowyUczen.org 2017

BUDOWANIE ŚWIADOMOŚCI I PROPAGOWANIE
ZDROWEGO STYLU ŻYCIA W PRZEDSZKOLACH I SZKOŁACH
JAKO PROFILAKTYKA CHOROÓB ALERGICZNYCH
I NIETOLERANCJI POKARMOWYCH.

Błędy w żywieniu:

ZDR.ORG
WY
UCZEŃ

1. **żywnie niedoborowe**: gdy nie jest zrównoważone odżywczo i mało urozmaicone. Niekiedy utajone niedobory pokarmowe pozostają często nie rozpoznane.

2. **stosowanie produktów wysokoprzetworzonych z dodatkiem chemicznych związków, które nie są obojętne dla organizmu.**

3. **żywnie nadmiarowe** występujące najczęściej z nieprawidłowym stosunkiem poszczególnych składników odżywczych.

Jedzenie ma znaczenie

ZDR.ORG
WY-
UCZEŃ

Niech pożywienie będzie lekarstwem,
a lekarstwo pożywieniem.

Hipokrates (460-370 p.n.e.)

Hipokrates położył fundamenty pod współczesną medycynę. Wierzył on, iż ludzkie ciało posiada wrodzoną zdolność samoleczenia. "Po pierwsze nie szkodzić".

A JEŚLI POŻYWIENIE JEST TRUCIZNĄ?

Niedowierzamy, że to co w reklamie jest
naprawdę niezdrowe?

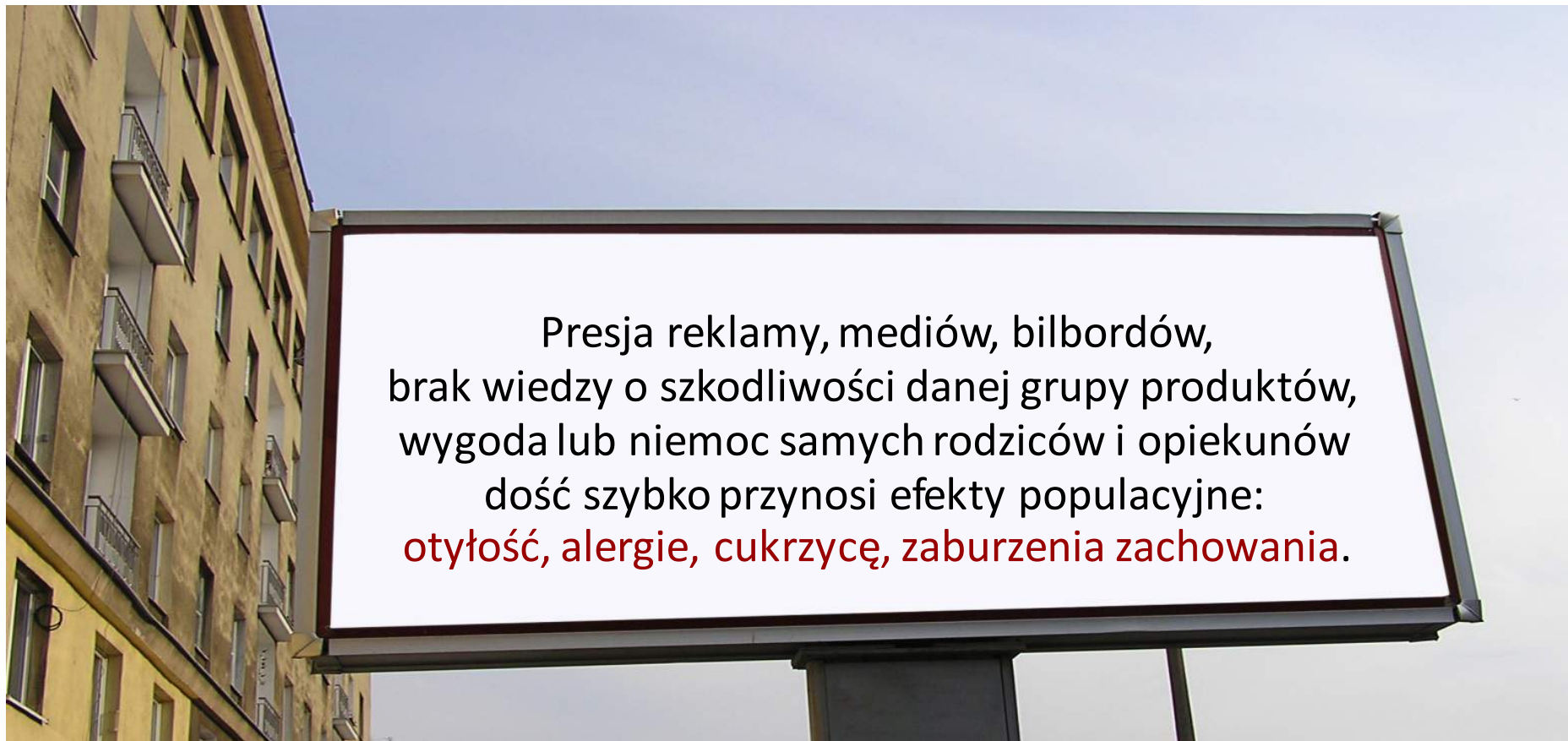

Dla kogo zdrowe?

Dla kogo niezdrowe?

ZDR.ORG
WY
UCZEŃ

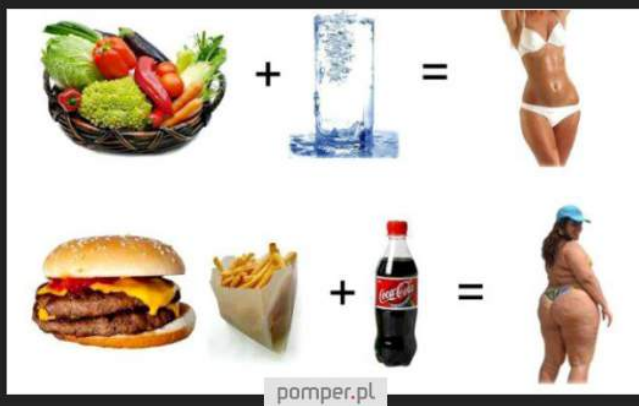

ZDR.ORG
WYUCZEŃ

Rzeczywiście cywilizacja dała nam wygodę w życiu,
ale przyniósł też wiele zagrożeń

Jesteś tym co jesz
Wybór należy do Ciebie

Sam decydujesz

Czy większą przyjemność sprawia ci żarcie czy widok swojego odbicia w lustrze

ASPEKTY NIEPRAWIDŁOWOŚCI DIETY PRZYCZYNIAJĄCE SIĘ DO POWSTAWANIA

CHORÓB ALERGICZNYCH

---

1. Występowanie związków trujących (natywnych bądź w formie dodatków) w spożywanych pokarmach.

---

2. Związki nie szkodliwe występujące w żywności, które podczas przetwórstwa zostają przetworzone na substancje o właściwościach toksycznych.

---

3. Składniki diety wpływające na rozwój chorób przez zmianę środowiska wewnętrznego przewodu pokarmowego

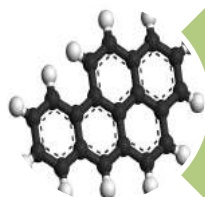
Kancerogeny występujące w żywności m.in.

ZDR.ORG
WY
UCZEŃ

1. Kancerogeny pleśni - aflatoksyny, sterigmatoksyny, występują w spleśniałych produktach zbożowych, warzywach, owocach i orzechach

2. Policykliczne węglowodory aromatyczne – podczas przerobu np. benzopiren w trakcie wędzenia

3. Produkty pirolizy (heterocykliczne aminy) – powstające podczas gotowania, smażenia, pieczenia a także występujące w produktach przypalonych;

4. Związki n-nitrozoaminowe - zawarte w piwie i peklowanym mięsie

Spożycie żywności

wysokoprzetworzonej –

o dłuższym okresie przydatności do spożycia, ładniejszym
wyglądzie i specjalnych walorach smakowych

UZALEŻNIA KONSUMENTA

ZDR.ORG
WY
UCZEŃ

Ok. 2 kg dodatków żywnościowych
spożywa 1 konsument w ciągu 1 roku
= wzrost zachorowań na alergię i inne
choroby niewiadomego pochodzenia

PRZEMYSŁ SPOŻYWCZY – opiniotwórczy, dopuszczalne „bezpieczne” ilości,
zabezpiecza żywność przed rozwojem drobnoustojów chorobotwórczych,
„KORZYŚCI” – TECHNOLOGICZNE, EKONOMICZNE I ZDROWOTNE

European Food Safety Authority - EFSA)

ZDR
ORG
WY
UCZEŃ

Ocena bezpieczeństwa substancji dodatkowych dla
zdrowia konsumenta

W UE zajmuje się tym Europejski Urząd ds.
Bezpieczeństwa Żywności (EFSA) i co kilka lat ocenia
bezpieczeństwo stosowania wszystkich dopuszczonych w
Unii dodatków do żywności

EFSA na podstawie wyników badań może zmieniać (obniżać)
ADI dla danej substancji dodatkowej np. EFSA obniżyła ADI
dla barwnika – likopenu, a inny barwnik – czerwien 2G
usunęła z listy substancji dodatkowych dopuszczonych w UE

Barwniki organiczne syntetyczne

ZDR.ORG
WY
UCZEŃ

W przypadku 6 barwników:

- Tartrazyna E 102
- Żółcień chinolinowa E 104
- Żółcień pomarańczowa E 110
- Azorubina E 122
- Czerwień koszenilowa E 124
- Czerwień Allura E 129

w 2007r. przeprowadzono badania nad ich wpływem na zachowanie dzieci

Barwniki organiczne syntetyczne

ZDR.ORG
WY
UCZÉN

Rezultatem tych badań jest obowiązek umieszczania na etykiecie środków spożywczych, zawierających którykolwiek z tych barwników, ostrzeżenia: ***może mieć szkodliwy wpływ na aktywność i skupienie uwagi u dzieci***

W 2009r. EFSA w trybie priorytetowym dokonała ponownej oceny tych barwników i dla 3 z nich: żółcieni chinolinowej (E104) żółcieni pomarańczowej (E110) czerwieni koszenilowej (E124) ***obniżyła znacznie ADI***

Trwają badania nad obniżeniem dopuszczalnych dawek ww. barwników w żywności lub nawet wycofaniem ich dopuszczenia do wybranych środków spożywczych

ZDR.ORG
WYUCZEŃ

E 102 tartrazyna

Występowanie: napoje w proszku, sztuczne miody, esencje owocowe, musztardy, napoje bezalkoholowe, zupy w proszku, galaretki, dżemy;

Działanie: u astmatyków może powodować reakcje alergiczne, bezsenność, depresję, nadpobudliwość i dekoncentrację. W połączeniu z benzoesanami jest podejrzewany o wywoływanie ADHD u dzieci.

ZDR^{ORG}
WY
UCZEŃ

E 104 żółcień chinolinowa

Występowanie: napoje gazowane, cukierki na kaszel, lody, galaretki do ciast;

Działanie: powoduje wysypkę, zaczerwienienie, nadpobudliwość u dzieci, podejrzewany o wywoływanie nowotworów wątroby. Niebezpieczny dla astmatyków i osób uczulonych na aspirynę .

ZDR.ORG
WY
UCZEŃ

E 110 żółć pomarańczowa

Występowanie: gumy do żucia, żele, musztardy, zupy w proszku, marmolady, płatki zbożowe, marmolady;

Działanie: powoduje nasilenie objawów astmy, podejrzewany o wywoływanie nowotworów wątroby i nadpobudliwości u dzieci.

ZDR.ORG
♥ WY
UCZEŃ

E 122 azorubina

Występowanie: aromatyzowane napoje, lody, budynie, wyroby piekarnicze i cukiernicze;

Działanie: niebezpieczny dla astmatyków, może powodować nadpobudliwość.

E 123 amarant

Występowanie: ciasta w proszku, płatki zbożowe, kasze, kolorowe napoje alkoholowe, kawior, galaretki, napoje, przetwory z czarnej porzeczki;

Działanie: niebezpieczny dla astmatyków, ma działanie mutogenne, podejrzewany o działanie rakotwórcze.

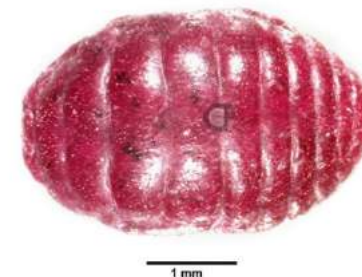

ZDR.ORG
WYUCZEN

E 124 czerwień koszenilowa

Występowanie: kolorowe napoje alkoholowe, lody, wyroby piekarnicze i cukiernicze, desery, budynie w proszku;

Działanie: niebezpieczny dla astmatyków, może powodować nadpobudliwość u dzieci.

E 127 erytrozyna

Występowanie: owoce konserwowane zawierające wiśnie, koktajle wiśniowe;

Działanie: dekoncentracja, trudności w nauce, niebezpieczny dla osób z chorą tarczycą.

ZDR.ORG
WYUCZEŃ

E 151 czerń brylantowa

Występowanie: wyroby cukiernicze, ikra rybia (farbowanie kawioru), galaretki;

Działanie: niebezpieczny dla osób nadwrażliwych na salicylany, może być przekształcony w jelicie do szkodliwych związków.

ZDR.ORG
♥ WY
UCZEŃ

E 173 aluminium

Występowanie: stosowany tylko do powlekania cienką warstwą powierzchni zewnętrznych ozdób ciast i tortów;

Działanie: może powodować chorobę Alzheimera, choroby nerek i płuc, toksyczny dla układu krwionośnego, rozrodczego i nerwowego.

Konserwanty – grupa E200

ZDR^{ORG}
♥ WY
UCZEŃ

E 210 kwas benzoesowy i benzoesany (E211, E 212, E213)

Występowanie: soki owocowe, galaretki, napoje, margaryny, sosy owocowe i warzywne, konserwy rybne, koncentraty pomidorowe;

Działanie: reakcje alergiczne, wysypki, podrażnienia śluzówkę żołądka i jelit, podejrzewany o działanie rakotwórcze, niebezpieczny dla osób uczulonych na aspirynę.

Konserwanty – grupa E200

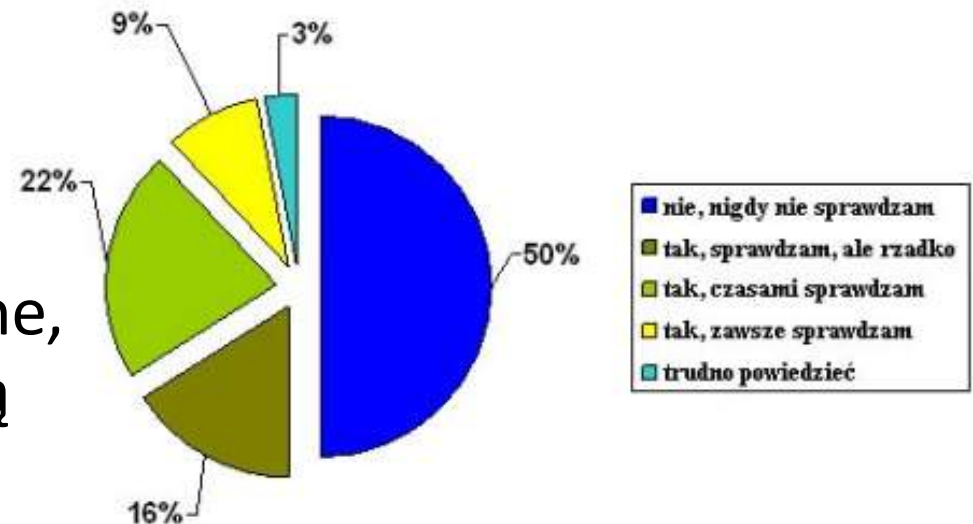
ZDR.ORG
WYUCZEŃ

E 220 dwutlenek siarki i siarczany (E221, E222, E223, E224, E226, E227, E228)

Występowanie: suszone owoce, wiórki kokosowe, przyprawy, naturalne soki owocowe, koncentraty owocowe, chrzan, przetwory ziemniaczane;

Działanie: powodują stratę witaminy B12, reakcje alergiczne, nudności, bóle głowy, zakłócają pracę jelit, podejrzewane o wywoływanie ataków astmy.

Czy sprawdza Pani/ Pan jakie konserwanty i barwniki zawiera kupowane przez Panią/Pana jedzenie ?

Przeciwutleniacze – grupa E300

ZDR^{ORG}
♥ WY
UCZEŃ

E 310 galusan propyl, E 311 galusan oktylu, E 312 galusan dodecyłu

Występowanie: płatki ziemniaczane, guma do żucia;
Działanie: reakcje alergiczne, wysypka.

Galusany

W badaniach na zwierzętach podawane w dużych ilościach powodowały:

- anemię (zmniejszały wchłanianie Fe)
- hamowały wzrost
- uszkadzały wątrobę
- wywoływały alergię.

U ludzi mogą powodować: Podrażnienie przewodu pokarmowego

Przeciwutleniacze – grupa E300

ZDR.ORG
WYUCZEŃ

E 320 BHA, E 321 BH

Występowanie: frytki, ciastka i ciasta wielowocowe;

Działanie: zwiększają poziom cholesterolu we krwi.

E 335 winiany sodu, E 336 winiany potasu

Występowanie: wyroby cukiernicze i piekarskie;

Działanie: mogą działać przeczyszczająco.

Emulgatory – grupa 400

ZDR.ORG
WY
UCZEŃ

E 400 kwas alginowy

Występowanie: dodawany do produktów dla niemowląt, dżemów, galaretek, marmolad, budyniów;

Działanie: obniżenie poziomu składników mineralnych w organizmie, niebezpieczny dla kobiet w ciąży.

E 407 karagen

Występowanie: śmietanki pasteryzowane, dżemy, galaretki, marmolady, mleka w proszku, mleka zagęszczone;

Działanie: owrzodzenia układu pokarmowego, zmniejszenie wchłaniania składników mineralnych (np. potasu), działa przeczyszczająco. Nie powinien być spożywany przez dzieci.

Preparaty zastępujące cukier

ZDR.ORG
WYUCZENIE

E 951 aspartam

Występowanie: napoje bez cukru, dietetyczne produkty mleczne, soki owocowe bez cukru, desery bez cukru, wybory cukiernicze, piwa bezalkoholowe, dżemy, marmolady, musztardy, galaretki, sosy, konserwy rybne, pieczywo, płatki zbożowe;

Działanie: może powodować białaczkę, choroby układu nerwowego, raka płuc, raka piersi. Niewskazany dla osób w wrażliwym przewodem pokarmowym.

E 954 sacharyna

Występowanie: napoje bez cukru, dietetyczne produkty mleczne, soki owocowe bez cukru, desery bez cukru, wybory cukiernicze, piwa bezalkoholowe, dżemy, marmolady, musztardy, galaretki, sosy, konserwy rybne, pieczywo, płatki zbożowe; jako dodatek do produktów dla dietetyków;

Działanie: może powodować nowotwory pęcherza.

INNE DODATKI WYKORZYSTYWANE W PRZEMYŚLE SPOŻYWCZYM

ZDR.ORG
WYUCZEŃ

olej palmowy rafinowany i jego frakcje oraz utwardzony olej palmowy

podczas rafinacji usuwane są karotenoidy i większość przeciwutleniaczy, stąd barwa oleju zmienia się na jasnożółtą.

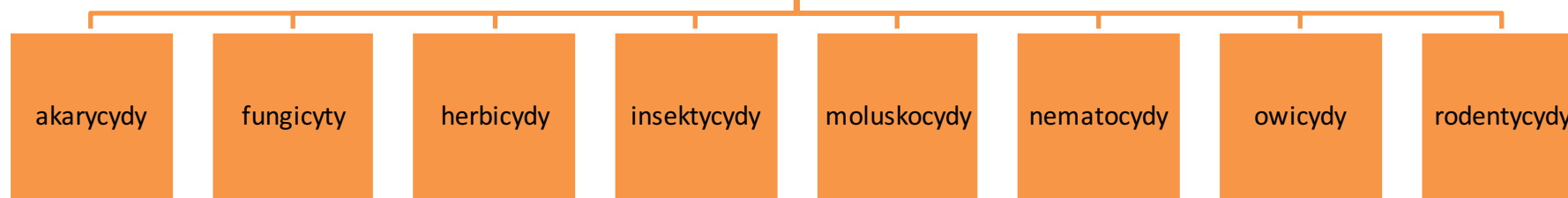
proces utwardzania powoduje zmianę konsystencji oleju na stałą. W jego trakcie powstają też szkodliwe dla zdrowia tłuszcze trans.

Rodzaje pestycydów stosowanych w produkcji żywności roślinnej

ZDR
WY
UCZEŃ
ORG

W grupie tego typu środków można wyróżnić:

Zmniejszenie skażenia pestycydami jest możliwe poprzez odpowiednie magazynowanie, przetwarzanie i przygotowanie żywności. Techniki przyrządzania potraw, takie jak pieczenie, gotowanie i smażenie wpływają na rozkład omówionej grupy związków. Stopień rozkładu jest zależny od rodzaju pestycydu

Pestycydy chloroorganiczne

tetrachlorek węgla, dieldryna i lindan

odporne na naturalne procesy biodegradacji

Pestycydy fosforoorganiczne

acefat, kumafos, dichlorfos,
fonofos, fosmet i chloropiryfos

ZDR.ORG
WY
UCZEŃ

Skażenie ukryte w żywności:

- Bisfenol A (BPA),

- rośliny transgeniczne - GMO,

POWAŻNYM
ZAGROŻENIEM
ZDROWIA JEST
UPOWSZECHNIANIE
ŻYWNOŚCI
MODYFIKOWANEJ –
zawiera toksyczne
substancje – GLIFOSAT
I toksyna Bt

Różnica pomiędzy alergią a nietolerancją

ZDR.ORG
ZDROWIE
DZIECI

Alergia wywoływana jest reakcją immunologiczną organizmu. Organizm nieprawidłowo klasyfikuje nieszkodliwe białko pokarmowe jako zagrożenie, w związku z czym wytwarza przeciwciała mające je zwalczyć. Nadmierna reakcja ze strony układu odpornościowego może wywołać objawy o różnym stopniu nasilenia, począwszy od zarumienienia skóry i pojawienia się na niej opuchlizny, aż po mogące mieć potencjalnie skutek śmiertelny ataki astmy oraz wstrząs anafilaktyczny.

Nietolerancja spowodowana jest głównie wadą metaboliczną, pozostającą bez związku z działaniem układu odpornościowego organizmu. W większości przypadków organizm nie jest w stanie strawić konkretnego pokarmu.

Lista alergenów wykazanych w rozporządzeniu z dnia 13.12.2014

ZDR
WY
UCZENIE
ORG

- zboża zawierające gluten (pszenica, żyto, jęczmień, owies, orkisz, kamut),
- skorupiaki,
- jaja,
- ryby,
- orzeszki ziemne (arachidowe),
- soja,
- mleko (łącznie z laktozą)
- orzechy, tj. migdały, orzechy laskowe, włoskie, nerkowca, pekan, brazylijskie, pistacje/orzechy pistacjowe, makadamia lub orzechy queensland

- seler,
- gorczyca,
- nasiona sezamu,
- łubin,
- mięczaki
- dwutlenek siarki i siarczyny w stężeniach powyżej 10 mg/kg lub 10 mg/litr w przeliczeniu na całkowitą zawartość SO₂ dla produktów w postaci gotowej bezpośrednio do spożycia lub w postaci przygotowanej do spożycia zgodnie z instrukcjami wytwórców

Jak stare jest Twoje jedzenie?

ZDR^{ORG}
WY
UCZEŃ

Lepiej zjeść
i przechorować niż
by miało się
zmarnować!

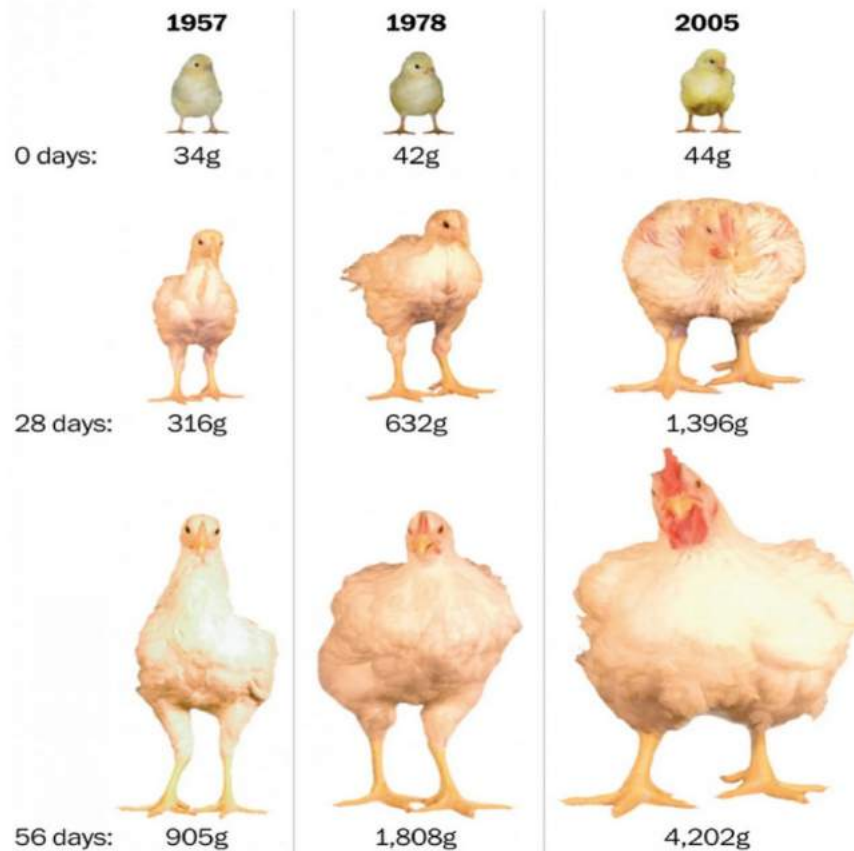
Jak produkowane jest Twoje mięso?

ZDR.ORG
WY.
UCZEŃ

Raising bigger chickens

The size of commercially raised broiler chickens has increased.

Note: 1,000 grams equal 2.2 pounds

Source: University of Alberta Meat Control

THE WASHINGTON POST

DZIEKUJE ZA UWAGĘ!